

FDP verliest tweede partijprominent in korte tijd

Achtergrond - 1 april 2016 - Auteur: Hanco Jürgens

In twee weken tijd moesten de Duitse liberalen afscheid nemen van hun belangrijkste mastodonten van de afgelopen halve eeuw: Hans-Dietrich Genscher en Guido Westerwelle. Ze waren in veel opzichten elkaars tegenpolen.

Genscher en Westerwelle zijn beeldbepalend geweest voor de Duitse liberalen. Zij stonden voor vrijhandel, vrede en veiligheid, en niet in de laatste plaats voor de Europese gedachte. Zij hebben veel betekend voor de Duitse politiek, maar hun partij lieten ze verweesd achter.

Westerwelle was een echte leerling van Genscher. Toen de laatste in de jaren tachtig minister van Buitenlandse Zaken was, werd Westerwelle voorzitter van de JuLis, de jonge liberalen. Zijn ster rees snel nadat Genscher in 1992 afscheid nam van de politiek. Hoewel Westerwelle in alles gevormd was door Genscher, waren beide leiders elkaars tegenpolen. Genscher was in de eerste plaats minister van Buitenlandse Zaken. Zijn partij leiden deed hij ernaast. Dat kon toen nog redelijk makkelijk. Als minister kon hij de ideeën van de liberalen - vrijhandel, mensenrechten en de Europese gedachte - mede vormgeven.

Genscher was de naamgever van een eigen politieke stijl, het Genscherisme

Genscher was de naamgever van een eigen politieke stijl, het Genscherisme, een begrip met meerdere betekenissen. Enerzijds staat het Genscherisme voor de voortdurende keuze voor een politiek in internationaal verband, van EU, NATO tot VN. Anderzijds stond het Genscherisme voor het schaken op meerdere borden tegelijk. Genscher was altijd onderweg. Gekscherend werd wel gezegd dat het volgende vliegtuig al werd opgestart terwijl hij nog moest landen.

Het eerste belangrijke hoogtepunt in zijn carrière waren de Akkoorden van Helsinki uit 1975, waarin ook de landen uit het Oostblok verklaarden de huidige grenzen en de mensenrechten te respecteren en het reizen te vergemakkelijken, onder meer in het kader van familiebezoek. Een tweede hoogtepunt was het afscheid van de SPD als coalitiepartner in 1982, omdat deze partij niet achter het NAVO-dubbelbesluit kon staan en moeite had met de bezuinigingen die het

kabinet-Schmidt voorstond. Genscher koos voor de provinciale CDU-leider Helmut Kohl, wat door velen als verraad werd gezien.

Zijn hoogtepunt was de vrijlating van DDR-vluchtelingen in de Duitse ambassade in Praag

Het absolute hoogtepunt van zijn ministerschap was het diplomatieke offensief in 1989, dat leidde tot de vrijlating van vluchtelingen uit de DDR, die opeengepakt zaten in de Duitse ambassade in Praag. Het bleek een belangrijke schakel op weg naar de val van de Muur. Genscher schreef geschiedenis.

Hoewel Kohl het initiatief naar zich toetrok na de val van de Muur, heeft Genscher een belangrijke rol gespeeld in de ontspanningspolitiek eind jaren tachtig en ook in het mogelijk maken van de snelle eenwording van Duitsland, door voortdurend met de belangrijkste partners in gesprek te blijven. Als diplomaat had Genscher een glanscarrière, als politicus was hij wat saai, vooral bekend om zijn gele spencer die hij vaak droeg onder zijn grijze pakken.

Precies het tegenovergestelde van Guido Westerwelle, een flamboyant politicus die zijn partij op sleeptouw nam, maar als minister van Buitenlandse Zaken menig misser maakte. Alleen al de keuze voor dit ministerie was misschien niet slim. Buitenlandse Zaken had sinds de jaren negentig sterk aan belang ingeboet doordat regeringsleiders een hoofdrol opeisten tijdens de grote Eurotoppen. Bovendien was de wereld na de val van de Muur heel wat ingewikkelder geworden.

Als partijleider moest Westerwelle tijdens Merkel-II zijn belangrijkste beloftes intrekken: geen cent naar Griekenland en belastingverlaging. Beide eisen werden door Merkel en minister van Financiën Schäuble genegeerd. Zijn ministerschap was omgeven met incidenten. De Verenigde Staten wantrouwden hem omdat hij, anders dan zijn grote voorbeeld, ernaar streefde om Amerikaanse kernwapens op Europees grondgebied te verwijderen. Hem werd het vooral kwalijk genomen afstand te nemen van het Frans-Britse initiatief om een no-flyzone in Libië in te stellen om te voorkomen dat de libische leider Kadhafi zijn eigen onderdanen zou bombarderen. Hoon viel hem ten deel toen hij, nadat Kadhafi was verjaagd, stelde dat Duitsland hieraan een belangrijke bijdrage had geleverd. Snel hierna trad hij af als partijleider.

Westerwelle zorgde in 2009 voor de grootste verkiezingswinst van de FDP ooit, maar was ook mede verantwoordelijk voor het grootste dieptepunt. Zijn partij haalde bij de laatste verkiezingen in 2013 niet eens de kiesdrempel. Zijn opvolgers hebben grote moeite de partij in de lucht te houden. Wat een verschil

met Nederland, waar zowel het kabinet als de oppositie worden aangevoerd door een liberaal politicus.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/15946/fdp-verliest-tweede-partijprominent-in-korte-tijd>